

Державна податкова служба України
Головне управління ДПС
у Тернопільській області

Щодо не перерахування з власного валютного рахунку, відкритого за межами України, на власний поточний рахунок в банку України грошових коштів, що надійшли від нерезидента за операціями з експорту товарів (послуг)

Державна податкова служба України

Головне управління ДПС
у Тернопільській області

Правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду, права та обов'язки суб'єктів валютних операцій і уповноважених установ, відповідальність за порушення валютного законодавств визначено Законом України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» (далі – Закон № 2473).

Принципи валютного регулювання, викладені у ст. 2 Закону № 2473 та передбачають, зокрема, право фізичних та юридичних осіб – резидентів укладати угоди з резидентами та (або) нерезидентами та виконувати зобов'язання, пов'язані з цими угодами, у національній валюті чи в іноземній валюті, у тому числі відкривати рахунки у фінансових установах інших країн.

Частиною третьою ст. 4 Закону № 2473 передбачено, що резиденти з урахуванням обмежень, визначених Законом № 2473 та іншими законами України, мають право відкривати рахунки в іноземних фінансових установах та здійснювати через такі рахунки валютні операції.

Відповідно до частини першої ст. 13 Закону № 2473 Національний банк України (далі – НБУ) має право встановлювати граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, а також винятки та (або) особливості запровадження цього заходу захисту для окремих товарів та (або) галузей економіки за поданням Кабінету Міністрів України.

Згідно з частиною другою ст. 13 Закону № 2473, у разі встановлення НБУ граничного строку розрахунків за операціями резидентів з експорту товарів грошові кошти підлягають зарахуванню на рахунки резидентів у банках України у строки, зазначені в договорах, але не пізніше строку та в обсязі, встановлених НБУ. Строк виплати заборгованості обчислюється з дня митного оформлення продукції, що експортується, а в разі експорту робіт, послуг, прав інтелектуальної власності та (або) інших немайнових прав – з дня оформлення у письмовій формі (у паперовому або електронному вигляді) акта, рахунка (інвойсу) або іншого документа, що засвідчує їх надання.

Згідно з частиною другою ст. 1 Закону № 2473 термін «товар» вживається у значенні, визначеному Законом України від 16 квітня 1991 року № 959-XII «Про зовнішньоекономічну діяльність» (далі – Закон № 959).

Статтею 1 Закону № 959 визначено, що товар – це будь-яка продукція, послуги, роботи, права інтелектуальної власності та інші немайнові права, призначені для продажу (оплатної передачі).

Водночас п. 5 постанови Правління НБУ від 14 травня 2019 року № 67 «Про встановлення винятків та (або) особливостей запровадження граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і внесення змін до деяких нормативно-правових актів» (далі – Постанова № 67) визначено, що на послуги, роботи (крім транспортних і страхових послуг та/або робіт), права інтелектуальної власності та (або) інші немайнові права, що експортуються, граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту

Державна податкова служба України

Головне управління ДПС
у Тернопільській області

товарів, визначені в п. 21 розділу II Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті, затвердженого постановою Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 5 (далі – Положення № 5), та в п. 14 прим. 2 постанови Правління НБУ від 24.02.2022 № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» (далі – Постанова № 18), не поширюються.

Порядок проведення розрахунків за валютними операціями згідно з частиною четвертою ст. 5 Закону № 2473 визначається НБУ.

Відповідно до п. 16 розділу I Положення № 5 розрахунки за зовнішньоекономічними операціями здійснюються виключно через рахунки в банках.

Згідно з п.п. 2 п. 9 розділу III Інструкції про порядок валютного нагляду банків за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, затвердженої постановою Правління НБУ від 02.01.2019 № 7 (далі – Інструкція № 7) банк завершує здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків у разі експорту товару – після зарахування на поточний рахунок резидента в банку грошових коштів, що надійшли від нерезидента за товар (уключаючи кошти, переказані резидентом із власного рахунку, відкритого за кордоном, якщо розрахунки за експорт товару здійснювалися через рахунок резидента, відкритий за кордоном, та резидентом подано документи іноземного банку, які підтверджують зарахування коштів від нерезидента за товар), або від банку (резидента або нерезидента) за документарним акредитивом, відкритим на користь резидента за операцією з експорту товару, або в порядку, визначеному п. 16 прим. 2 розділу IV Інструкції № 7.

Підпунктом 1 п. 9 розділу III Інструкції № 7 визначено, що банк завершує здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків, зокрема, якщо сума незавершених розрахунків за операцією з експорту, імпорту товарів не перевищує незначної суми.

Водночас відповідно до п.п. 1 п. 14 прим. 19 Постанови № 18 банк не має права завершити здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операцією з експорту товарів після зарахування на поточний рахунок резидента в банку грошових коштів, що надійшли від нерезидента за товар, якщо ці кошти не переказувалися з-за кордону в Україну в іноземній валюті.

Пунктом 19 розд. IV Інструкції № 7 визначено, що валютний нагляд за дотриманням резидентом граничних строків розрахунків за операцією резидента з експорту продукції здійснює лише банк, до якого надійшов реєстр митних декларацій, що містить інформацію про цю операцію.

Грошові кошти від експорту товарів мають бути зараховані на відкритий у банку поточний рахунок резидента не пізніше граничних строків розрахунків.

Державна податкова служба України

Головне управління ДПС
у Тернопільській області

Законом України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 року № 679-XIV визначено, що НБУ виконує функції, зокрема, щодо встановлення для банків проведення банківських операцій, здійснює відповідно до визначених спеціальним законом повноважень валютне регулювання, визначає порядок здійснення операцій в іноземній валюті.

Враховуюче викладене, з зазначеного питання пропонуємо звертатись до НБУ.

Водночас підпунктом 19 прим. 1.4 Податкового кодексу України визначено, що на контролюючі органи покладено функцію, зокрема, здійснення контролю за встановленими законом строками проведення розрахунків в іноземній валюті.

Згідно з частиною п'ятою ст. 13 Закону № 2473, порушення резидентами строку розрахунків, встановленого згідно ст. 13 Закону № 2473, тягне за собою нарахування пені за кожний день прострочення в розмірі 0,3 відс. суми неодержаних грошових коштів за договором (вартості недопоставленого товару) у національній валюті у разі здійснення розрахунків за зовнішньоекономічним договором (контрактом) у національній валюті) або в іноземній валюті, перерахованій у національну валюту за курсом НБУ, встановленим на день виникнення заборгованості. Загальний розмір нарахованої пені не може перевищувати суми неодержаних грошових коштів за договором (вартості недопоставленого товару).

Тобто при ненадходженні в установлені НБУ граничні строки розрахунків на поточний рахунок резидента в банку грошових коштів з-за кордону в Україну в іноземній валюті, за результатами проведеної документальної перевірки нараховується пеня відповідно до частини п'ятої ст. 13 Закону № 2473.

При цьому якщо на дату закінчення граничного строку розрахунків за операцією, яка підлягала валютному нагляду, сума незавершеної операції є «незначною», тобто меншою ніж 400 тис. грн, то нарахування пені за порушення граничних строків розрахунків не проводиться.

Гарячі лінії ГУ ДПС у Тернопільській області: <https://tr.tax.gov.ua/anonsi-ark/30680.html>

Мобільний застосунок «Моя податкова»

Android <https://play.google.com/store/apps/details?id=my.tax.gov.ua>

iOS <https://t1p.de/lgu5a>

Для оперативної комунікації з інститутами громадянського суспільства в органах ДПС діє комунікаційна податкова платформа:
tr.ikc@tax.gov.ua

Підготовлено до друку
ГУ ДПС у Тернопільській області
жовтень – 2024, наклад 50 прим.